DZIEJE NAJNOWSZE

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

4 — 1973

W niniejszym zeszycie »Dziejów Najnowszych« debiutują:

Andrzej Heliasz, mgr, doktorant, Instytut Historii PAN, Warszawa
Tomasz Schramm, mgr, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
Piotr Kraszewski, mgr, Zakład Badań nad Polonią Zagraniczną PAN, Poznań
Wojciech Materski, mgr, Instytut Krajów Socjalistycznych PAN, Warszawa
Michał Jerzy Zacharias, mgr, doktorant, Instytut Historii PAN, Warszawa
Ludwik Niezgodzki, mgr, Chorzów
Tadeusz Gąsior, mgr, Wojskowa Akademia Medyczna, Łódź
Jan Szymański, mgr, Uniwersytet Gdański
Mieczysław Nurek, mgr, Uniwersytet Gdański
Andrzej Wojtas, dr, Zakład Historii Ruchu Ludowego przy NK ZSL, Warszawa
Irena Paczyńska, dr, Biblioteka Jagiellońska, Kraków
Jan Puzia, mgr, Akademia Rolnicza, Lublin
Andrzej Tołpyho, mgr, Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin
Anna Magierska, mgr, Uniwersytet Warszawski
Bogdan Snoch, mgr, Liceum Ogólnokształcące w Dobrodzieniu
Jolanta Gepner, mgr, doktorant, Instytut Historii PAN, Warszawa
Daniel Grinberg, mgr, doktorant, Instytut Historii PAN, Warszawa
Tomasz Stankiewicz, mgr, Uniwersytet Warszawski
Tadeusz Wawrzyński, dr, Centralne Archiwum Wojskowe, Warszawa

O początkach swej drogi naukowej i o swych doświadczeniach piszą:

Ludwik Bazylow, prof. dr, Uniwersytet Warszawski
Władysław Czapliński, prof. dr, Uniwersytet im. B. Bieruta, Wrocław
Stanisław Herbst, prof. dr, Uniwersytet Warszawski
Stefan Inglot, prof. dr, Uniwersytet im. B. Bieruta, Wrocław
Stefan Kieniewicz, prof. dr, Uniwersytet Warszawski
Janusz Pajewski, prof. dr, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
Emanuel Rostworowski, prof. dr, Instytut Historii PAN, Warszawa
Władysław Rusiński, prof. dr, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
Marian Henryk Serejski, prof. dr, Instytut Historii PAN, Warszawa
Henryk Wereszycki, prof. dr, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Sprostowanie

W numerze 2 »Dziejów Najnowszych« na s. 145, w wierszu 26 od góry powinno być 47 zamiast 447. Za błąd przepraszamy.

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik V
1973
4

Wrocław — Warszawa — Kraków — Gdańsk
Zakład Narodowy im. Ossolińskich
Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk
1974

Numer przygotował: Tadeusz Jędruszczak

Adres Redakcji
Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 31 02 61

Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo Wrocław, Oddział w Warszawie 1974. Wyd. 1. Nakład 1000 egz. Objętość 30,64 ark. wyd.; 21,5 ark. druk.; 28,6 ark. A-1. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70 × 100 cm. Oddano do składania 6 IX 1973; podpisano do druku 9 V 1974; wydrukowano w maju 1974 r. w Zakładzie Graficznym Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych w Łodzi, ul. Kominiarska 1

Zam. 430/ko W-99 Cena: 60 zł

RYSZARD MAJEWSKI, TERASA SOZAŃSKA

BITWA O WROCŁAW STYCZEŃ—MAJ 1945 r.

Wrocław 1972 Ossolineum, ss. 221 + mapy

Obok pięciu innych miast dolnośląskich (Oława, Ścinawa, Głoków, Brzeg i Opole) Wrocław został przekształcony w twierdzę po operacji styczniowej „Wisła — Odra", która wyzwoliła poważną część ziem polskich. Autorzy w sposób szczegółowy podają etapy bitwy o miasto, którego obrona, szczególnie po rozpoczęciu operacji berlińskiej, straciła jakiekolwiek znaczenie z punktu widzenia operacyjnego. W wielu miejscach swej książki autorzy — w oparciu o materiały polskie i radzieckie — polemizują ze wspomnieniami i wydawnictwami ukazującymi się w NRF, które w sposób tendencyjny przedstawiają stosunek sił obu walczących stron, wielkość poniesionych strat w toku walk oraz starają się zdjąć z b. generałów hitlerowskich odpowiedzialność za zagładę Wrocławia i cierpienia ludności cywilnej.

B R O N I S Ł A W   P A S I E R B

ROK PIERWSZY. Z PROBLEMÓW ŻYCIA POLITYCZNEGO DOLNEGO ŚLĄSKA W LATACH 1945—1946

Wrocław 1972 Ossolineum, ss. 185

Okres kształtowania się podwalin życia politycznego na Dolnym Śląsku, tworzenia się partii i stronnictw, organizacji młodzieżowych i zawodowych oraz instytucji zajmujących się propagandą, tzn. urzędów informacji i propagandy, stanowi zakres tematyczny pracy. Autor w tych pierwszych 12 miesiącach wyróżnia dwa okresy: wstępny, do sierpnia—września 1945 r., w którym wykształciły się organizacyjne formy życia politycznego, i następny, w którym powstałe organizacje rozpoczęły prace nad wewnętrznym umocnieniem się i rozszerzeniem wpływów wśród tworzącego się społeczeństwa Dolnego Śląska.

BRONISŁAW PASIERB

RUCH LUDOWY NA DOLNYM ŚLĄSKU W LATACH 1945—1949

Warszawa 1972 LSW, ss. 273

W trudnych warunkach powojennych, w atmosferze pewnej tymczasowości sytuacji wewnętrznej i międzynarodowej kształtował się ruch ludowy na Dolnym Śląsku. Powstawał w nowych warunkach geograficznych i politycznych, w sensie ideowym jak i organizacyjnym pozostawał częścią integralną ogólnokrajowego ruchu ludowego. Problemom powstawania, rozwoju i zjednoczenia się dolnośląskiego ruchu ludowego poświęcona jest praca B. Pasierba.

ALFRED KONIECZNY

POD RZĄDAMI WOJENNEGO PRAWA KARNEGO TRZECIEJ RZESZY GÓRNY ŚLĄSK 1939—1945

Warszawa-Wrocław 1972 PWN, ss. 423

W obszernej rozprawie autor koncentruje się na analizie organizacji i działalności sądownictwa karnego, a przede wszystkim sądu specjalnego w Katowicach. W rzeczywistości wykracza znacznie poza zakreślony temat merytorycznie i terytorialnie. Wyniki analizy orzecznictwa sądów karnych i specjalnych Górnego Śląska, np. wykroczeń i kwalifikacji popełnianych czynów, można by odnieść do całości ziem polskich włączonych do Rzeszy.

ANNA ZIEMBA

POWSTANIE I DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKIEJ RADY NARODOWEJ WE WROCŁAWIU W LATACH 1945—1950

Wrocław 1972 Ossolineum, ss. 284, Biblioteka Wrocławska t. 13

Proces kształtowania się Miejskiej Rady we Wrocławiu, metod pracy, zakresu działalności oraz warunków koegzystencji z Zarządem Miejskim ujmuje autorka jako pewien przykład tworzenia i wykształcania się nowego aparatu władzy w ludowej Polsce. Okres między utworzeniem MRN a ujednoliceniem organów władzy państwowej w 1950 r. był etapem wypracowywania w społeczeństwie zrozumienia roli i funkcji rad narodowych, ale równocześnie był procesem demokratyzowania systemu rządzenia i zarządzania, wciągania do tego systemu społeczeństwa.

JERZY CHODOROWSKI

NIEMIECKA DOKTRYNA GOSPODARKI WIELKIEGO OBSZARU (GROSSRAUMWIRTSCHAFT). 1800—1945

Wrocław 1972 Ossolineum, ss. 423, Instytut Śląski w Opolu

Doktryna „Grossraumwirtschaft" jako jeden z typów integracji ekonomicznej krajów słabiej rozwiniętych z wysoko rozwiniętymi, w której Niemcy miały odgrywać główną rolę, jest przedmiotem studium J. Chodorowskiego. Istniejąca od początku XIX w. doktryna przeżywała okresy popularności, np. w latach 1840—1866, 1880—1890, czy też w czasie I wojny światowej, i okresy wegetacji. W hitlerowskiej Rzeszy zasady filozofii liberalnej — stanowiące podstawy idei gospodarki wielkiego obszaru — zostały „zmodyfikowane" stosownie do potrzeb narodowych socjalistów i zaopatrzone w nową filozofię i ideologię. Autor szczegółowo analizuje nazistowski wariant doktryny, który zarówno w celach, jak i w formach sprowadzał się do narzucenia Europie niemieckiej hegemonii gospodarczej i politycznej.

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

INFORMACJA

*
* *

СОДЕРЖАНИЕ

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

★

СООБЩЕНИЯ

*

* *

TABLE DES MATIÈRES

CHRONIQUE DES LIVRES

P.A.N.
Instytut Historii

Cena zł 30,—
Indeks: 35 716

DZIEJE NAJNOWSZE
Kwartalnik
Warunki prenumeraty

Cena prenumeraty wynosi:
rocznej 120 zł, półrocznej 60 zł.

Instytucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miastach wojewódzkich i powiatowych, zamawiać mogą prenumeratę za pośrednictwem miejscowych oddziałów i delegatur RSW Prasa-Książka-Ruch lub bezpośrednio w Centrali Kolportażu RSW Prasa-Książka-Ruch, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO 1-6-100020, w terminie do dnia 25 listopada na rok następny.

Instytucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę na wsi lub w miejscowościach, w których nie ma oddziałów RSW Prasa-Książka-Ruch, winny opłacać prenumeratę w terenowo właściwych urzędach pocztowych.

Prenumeratę krajową dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze i Centrala Kolportażu RSW Prasa-Książka-Ruch, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO 1-6-100020, w terminie do dnia 10 miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych RSW Prasa-Książka-Ruch, 00-840 Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100024.

Sprzedaż numerów bieżących i uprzednich

Instytucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły i czytelnicy indywidualni mogą nabywać »Dzieje Najnowsze«:

w Księgarni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN — sprzedaż gotówkowa i wysyłkowa, pojedynczych numerów i w kontynuacji; płatność gotówką, przelewem lub za zaliczeniem pocztowym; adres: OR PAN, 00-901 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, konto PKO nr 1-6-100312;

w Księgarni Ossolineum, Rynek 8, 50-106 Wrocław;

w Głównej Księgarni Naukowej, Krakowskie Przedmieście 7, 00-068 Warszawa;

w Księgarni Naukowej, ul. Podwale 6, 31-118 Kraków.

Prenumeratorzy mieszkający za granicą mogą zamawiać za pośrednictwem Centrali Handlu Zagranicznego „Ars Polona — Ruch", 00-068 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7, Bank Handlowy SA Warszawa, konto nr 1595-006-000-00710.